

M.COM [PART-II]

-: MANAGEMENT GROUP :-

ORGANISATIONAL BEHAVIOUR

(PAPER - III) (JAN- 2020)

Marks: 100

1. Question No.1 is compulsory.
2. Attempt any four questions from the rest.
3. Figures to the right indicate full marks.

1.	Explain in brief any four of the following:-	20
	a. Risk Taking b. X & Y theory of Motivation c. Intrapersonal conflict d. Johari window. e. Rumours f. Group Dynamics g. Lateral thinking.	
2. (a)	Write an explanatory note on Conclusions of Hawthorne Experiments.	10
	(b) Elaborate on emerging challenges in Organisational Behaviour.	10
3. (a)	Discuss the impact of Culture in organizational Behaviour	10
	(b) Explain the concept of Ego states and it's importance in Organisational Behaviour	10
4. (a)	Write meaning of Group and elaborate types of groups.	10
	(b) Write steps to create effective teams.	10
5. (a)	Write a note on Determinants of personality.	10
	(b) "Matching jobs with personalities is beneficial to the employee as well as to the Organisation". Do you agree? Justify the statement.	10
6. (a)	Write a note on Ethics of Power and politics in an organization.	10
	(b) Explain Process to Negotiation.	10

7. Read the following Case and answer the questions given below:

Prof. Bhole is the senior most faculty in one degree Commerce College. He is very punctual to conduct classes and deliver lectures. He dictates notes to the students. By and large he prefers to stick to the old fashioned teaching methodologies. He believes that “ Old is Gold”. He has differences of opinion with one junior faculty, who is newly joined in the college. Prof. Bhole is not happy about him, as that new faculty, frequently uses power point slides to deliver lecture. The new junior faculty uses social media to share the notes, study material etc. Prof. Bhole terms it as fad and compromised teaching. Of late Prof. Bhole has started observing the loss of students’ interest in his class room. Management is also insisting Prof. Bhole to acquaint with new technology and apply it. Prof. Bhole is not very happy with developments. He remains under stress and started taking leaves frequently for some or other reasons. He is seriously thinking to take Voluntary Retirement.

Questions:

Q.1 Explain the nature of stress faced by Prof. Bhole. Should he take early retirement ? justify 10
your answer.

Q.2 Suggest measures to the management to deal with Prof. Bhole and reduce his stress. 10

मराठी रुपांतर

वेळ: ३ तास

गुण : १००

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. प्रश्न क्रं. १ अनिवार्य आहेत.
२. उर्वरित कोणतेही चार सोडवा.
३. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. थोडक्यात सोडवा (कोणतेही चार) २०
- अ) जोखीम पत्करणे
ब) क्ष आणि य प्रेरणेचा सिध्दांत
क) आत्मसंवादी संघर्ष
ड) जोहारी खिडकी
इ) अफवा
फ) गट गतिशिलता
ग) पार्श्विक विचार
२. (अ) हॅथॉर्न प्रयोगातील निष्कर्षावर विस्तृत टिपणी लिहा. १०
(ब) संघटनात्मक वर्तणुकीत उद्भवणारी आव्हाने विषद करा. १०
३. (अ) संघटना वर्तणुकीतील संस्कृती प्रभावा विषयी उहापोहा करा. १०
(ब) अहं अवस्थेची संकल्पना विशद करून, तिचे संघटनात्मक वर्तणुकीतील महत्त्व समजावा. १०
४. (अ) 'गट' अर्थ लिहा आणि त्याचे प्रकार विशद करा. १०
(ब) प्रभावी संघ बांधणीचे टप्पे समजावा. १०
५. (अ) व्यक्तिमत्व निर्धारकांवर टिपणी लिहा. १०
(ब) 'व्यक्तिमत्वानुरूप नोकरी/कार्ये' ही कर्मचारी व संस्था ह्या दोहोंच्या हिताची असते. तुम्ही सहमत आहात का? पुष्टी करा.

६. (अ) 'संस्थेतील सामर्थ्य आणि राजनितीतील नैतिकता' ह्यावर टिपणी लिहा. १०
 (ब) वाटाघाटीची प्रक्रिया समजावा. १०

७. खालील व्यष्टी वाचून त्यावर आधारित प्रश्नांची समर्पक उत्तरे लिहा.
 पदवी महाविद्यालय, वाणिज्य शाखेत, प्रा. भोळे हे वरिष्ठ शिक्षक म्हणून कार्यरत आहेत. ते अध्यापन तासिका घेण्याबाबतीत फार काटेकोर आहेत ते विद्यार्थ्यांना अद्ययन टिपण्या वाचून दाखवता. ढोबळमानाने असे म्हणता येईल की, ते शिकवणीसाठी पारंपारिक तंत्राचा अवलंब करतात. त्यांचा विश्वास आहे की जुनं ते सोनं. एक नव-नियुक्त कनिष्ठ शिक्षिका सोबत त्यांचे मतभेद आहेत.

नव-नियुक्त शिक्षक शिकवणीसाठी पॉवरपॉईंटचा वारंवार वापर करित असल्या कारणाने, प्रा. भोळे त्यांच्यावर नाराज आहेत. ते नव-नियुक्त कनिष्ठ शिक्षक समाज माध्यमांचा उपयोग करून अध्ययन साहित्य, टिपण्या वितरित करतात. प्रा. भोळेंच्या मते हा लहरी काराभार असून एक प्रकारची तडजोडच आहे आताशाने प्रा.भोळेंच्या निरीक्षणात येत आहे की त्यांच्या वर्गातील मुलांचे स्वास्थ्य टिकून राहत नाही. त्याच बरोबर व्यवस्थापनानेही प्रा.भोळेंच्या मागे 'नवीन तंत्रज्ञान अवगत करून त्याचा प्रत्यक्ष अवलंब करा.' असा लकडा लावला आहे. चालू घडामोडींबाबत प्रा.भोळे असमाधानी आहेत. ते तणावग्रस्त असून वारंवार कुठल्या ना कुठल्या कारणास्तव ते गैरहजर राहू लागले आहेत. ते स्वेच्छा सेवानिवृत्ती घेण्याचा गांभिर्याने विचार करित आहेत.

१. प्रा. भोळेंना भेडसावणाऱ्या तणावाचे स्वरूप समजावा. त्यांनी वेळे अगोदर स्वेच्छा निवृत्ती घ्यावी का? तुमच्या उत्तराचे समर्थन करा. १०
 २. प्रा.भोळे, हे प्रकरण व्यवस्थितरित्या हाताळून त्यांचा तणाव कमी कसा करता येईल, ह्या बाबत व्यवस्थापनाला उपाय सुचवा १०